

Demonske oči.

Spisal Ksaver Meško.

alo da nisem zakričal od presenečenja, jeze in studa, ko je odprla vrata in je, smehljajoč stoječa na sobnem pragu, vprla v me svoje demonske oči. Ker resnično, proklete so bile te oči. Čutil sem to, ko so me srečale na ulici prvokrat. Od tedaj sem jo videl večkrat in njene oči so me pekly že od daleč. Govorila nisva nikoli, ogibal sem se je z namenom in skrbno. Zagledal sem jo od daleč in sem šel takoj na drugo stran ceste, kar počrez čez ulico, a kakor bi stala tik pred menoj, so me palile iz daljave njene oči. Okrenil sem sem se včasih in sem se vračal po isti poti, a glej, kakor bi stopala tik ob meni in bi mi zrla v oči venomer. Zavil sem za vogel, a zidovje so prodirali zgoči plameni njenih demonskih oči in so me pekly, da sem čutil telesno in še bolj skelečo duševno bolečino.

Bal sem se z vso dušo teh oči in sem vzdrhtel, če sem jih videl le od daleč, če sem le slutil, da se bližajo. Vedi Bog, kaj so hotele od mene, a čutil sem, da so mi sovražne.

Nemara je vedela, s kako neskončno ljubeznijo sem ljubil nekoč dvoje čudovitih deviških oči in kako sladak in svet mi je spomin na one angelske oči. Morda je vedela in me je preganjala in mučila s svojimi demonskimi, sovražnimi in sovraženimi očmi v kazen za to mojo čisto, sveto nekdanjo ljubezen.

Ker sovražil sem jih resnično. In zato sem malone zakričal naglas, ko so se odprla vrata in so mi zazrle nasproti.

„Smem vstopiti?“

„Ne!“ — je vpila v meni slednja misel. — „Ne! — Idite! Pustite me!“

A demonske njene oči so prodrle z lahkoto v globočino moje duše, videle so jasno moje misli, kakor bi ležale na dlani pred njimi.

Nasmehnla se je sladko; v srce me je zabolet ta satanski smehljaj.

„Tako ste dobri! Slišala sem že čestokrat o vaši ljubeznivosti.“

Vstopila je, odložila je solnčnik, z najslajšim smehljajem je slačila rokavice. Ozirala se je po sobi, kakor bi bila prišla v lastni boudoir, v njeni odsotnosti opremljen na novo, zato jo zanimajoč.

„Kako krasno imate urejeno . . .“

Ogledovala je slike na stenah, knjige, vsako malenkost. A vmes sem začutil vsak hip njen paleči, demonski pogled.

„Od koga imate to? — In to? . . . Gotovo iz krasne roke?“

Pikrost je bila v njenih besedah. Hotela je raniti in ranila je.

„In ta pisemski težilnik, Benetke! — Še iz krasnejše roke, kaj?“

Nisem ji gledal v oči, a vedel sem, da ona vidi v moje, da mi vidi v srce in vidi, kako je vse zvrhom polno gneva, ker se upa dotakniti njena roka tako mi dragega zaklada.

„In ta planika v tej čudoviti vazici? . . .“

„Ali jo je utrgala sama?“

„Kdo?“

„Veste sami: ona!“

„Ne izgovarjajte niti besedice: ona! Že s tem bi jo omadeževali.“

Čutila je pač vse moje zaničevanje, vse sovraštvo. A smehljala se je neprestano, s tistim sladkim smehljajem, ki mi je provzročal bol.

„Čemu se razgrevate? Ne vzamem vam je! . . . Jo ljubite zelo?“

„Ne govorite o ljubezni! V vaših ustih zveni kakor bogoskrunstvo.“

Sam sem se čudil svoji surovosti. A ona se je le smehljala.

„Velika mora biti vaša ljubezen do nje.“

A bilo mi je, da bi odprl vrata in bi jo vrgel čez prag. A pripomnil sem le kolikor mogoče mirno:

„Vidite, kaj sem, in torej veste, da nimam z ljubeznijo nič opravka.“

„In te kartice? Od nje? . . . A kaj piše?“

„Ne dotikajte se jih!“

„Ne odnesem vam jih . . . Ah, prazne! A vendar govore ob tihih večerih z vami. Vam povedo mnogo lepega?“

„Nič! Kupil sem jih . . . A nehajte vendar!“

„Čemu se jezite name?“

Povsem k mojim očem so se nagnile nenadoma njene demonske . . . Zbolelo me je v oči, da sem jih zaklopil, zasklelo me je v srce. Odstopil sem za korak.

„Pustite me, za usmiljenje božje!“

Nenaraven, kratek smeh je zazvenel tesno ob meni.

„Ali ne vidite, da sem duhovnik!“

„Ne zapeljem vas.“

Rogala se je vsaka beseda, izgovorjena tik ob meni, da sem čutil na licu žgoči njen dih. Po čemer nisem zahrepenel še nikoli,

sem v tem trenutku: stopil bi k postelji, vzel bi revolver raz omarico in bi jo ustrelil . . .

A njene demonske oči so brale jasno v moji duši.

„Čemu se srdite name?“ — je vprašala hipoma tiho in mehko. — „Glejte, pripeljala sem se nalašč iz mesta in sem prišla sem gori v te hribe, da vidim vsaj enkrat vaš dom . . . A niti stola mi niste ponudli . . . Komaj čakate, da grem, kaj?“

„Čakam s hrepenenjem.“ Govoril sem s težavo, izmučen od srda.

„Sovražite me?“

„Sovražim . . . iz vse duše.“

Za trenotek so se odprle še širše njene demonske oči. Zatrepetale so obrvi in so se vzbočile, privzdignile so se visoko trepalnice. Za hip — in že je gledala spet kakor sicer, s tistim demonskim, kačjim, fascinujočim pogledom, ki je pekel in skelel.

„Pa odhajam. Oprostite, da sem motila . . . Zdravi!“

A še me je gledala.

„Vem“ — so govorile plamteče njene oči — „vem, sovražiš me. A še se vidiva, srečava se še.“

Okrenila se je polagoma; počasi, kakor v dvomih, omahujoč je zapirala duri. Čuj, še se slišijo počasni koraki iz predsobe, po stopnicah . . . zdaj je v veži . . . zaprla je hišna vrata.

Odprl sem okna širom, ker mi je bilo tesno, da bi omedlel. Oddehnil sem si globoko, kakor bi gledal ravnokar v strašno lice neizprosni smrti, ki je prišla mimo in me je prijela s trdo, neusmiljeno roko, a si je premislila nenadoma in me je izpustila in je odšla molče svojo pot.

Dal Bog, da se ne vrne nikoli več . . .

Tam v večeru nekje . . .

Tam v večeru nekje
kostanj šumi,
morda skovir se v njem
drami in budi.

Čuj, zaskovikal je,
mimo je letél —
Kaj te je, ljubica,
tako strah prevzel? . . .

Ni kostanja nikjer,
to ni bil skovir,
fant je zavriskal vesel
v nočni mir. —

Fant je zavriskal vesel,
sklonil se k ljubici,
poljubil na čelo jo,
na plašni dve gubici . . .

Roman Romanov.